

Prostřelování mezer — součinnost pěchoty s vlastními těžkými kulomety.

Pod tímto titulem uveřejňuje škpt. Vilém Woschilda ve VR. v prosincovém čísle (12) IX. ročníku (1928) návod, jakým způsobem možno po technicko-střelecké stránce podporovati vlastní pěchotu těžkými kulomety v přehledném a úplně rovném terénu prostřelováním mezerami s naprostou bezpečností pro krajníky rojnice po obou stranách prostřelované mezery.

V druhé části svého článku hledá pak jakési schema pro taktickou spolupráci mezi těžkými kulomety a postupující rojnicí pěchoty.

Jako bývalý velitel kulometných oddílů (MGA.) a později kulometných rot (MGK.) v bývalé armádě, v kteréžto funkci jsem byl v poli bezmála 40 měsíců, chci k tomuto článku a hlavně k jeho druhé části zaujmouti své stanovisko a podati své zkušenosti.

V první části konstatuje pisatel, že v armádě nemáme v příslušných předpisech žádná ustanovení pro bezpečné omezení šířkového rozsevu při prostřelování mezer, t. j. pro stanovení bezpeč-

nostních šířek k ochraně krajníků sousedních družstev. Marně hledal něco podobného v předpisech francouzských a zavedl u své kulometné roty pro stanovení bezpečnostních šířek neboli rozstupů praxi německou podle německého střeleckého předpisu.

V praxi se vyskytly pravděpodobně obtíže při počítání: vzdálenost k mezeře, bezpečnostní rozstup v dílcích, odpočítání bezpečnostního čísla vpravo a vlevo a proto starý praktik hledal přirozenější způsob, přístupnější méně inteligentnímu a méně vycvičenému kulometníku, kterých bude vždy více hlavně po několikaměsíčním trvání války. Tento přirozenější způsob našel v známé praxi odměřením bezpečnostního pásma pomocí šířky palce. Také já jsem takto v posledních letech války určoval bezpečnostní rozstupy. V roce 1915 a 1916 měl každý můj střelec (tehdy zv. náprředník) a pozorovatel u sebe malou plechovou destičku, na jejích okrajích byly vyraženy čárky, určující bezpečnostní rozstupy při různých vzdálenostech: palebné postavení kulometů — rojnice.

Vzhledem k tomu, že nutnost prostřelovati mezery je řidší (a resultát daleko menší), neboť ve většině případů můžeme přestřelovati, bylo destiček málo používáno a tak, jak tomu tak již často bývá, přes veškerou přísnost a kontrolu nebyly destičky ve výzbroji, když došlo k jich upotřebení. A to byl důvod, který mě přivedl k určování bezpečnostních rozstupů pomocí palce, neboť ten se tak lehko neztrácí.

Přiznávám, že jsem k výpočtům: šířka palce — bezpečnostní postup, přišel na jiný způsob než pisatel původního článku, totiž stanovením šířky rozptylu při různých vzdálenostech. Způsob škpt. Woschily je v teorii jednodušší a přesnější, v praxi jsou oba způsoby stejně dobré a stejně rychlé.

Myslím, že by nám oběma někteří starší váleční praktikové-kulometníci mohli uvést spoustu improvizací, neboť rozvinutím kulometné zbraně ve válce, počínaje r. 1916, bylo ve věcech střelby mnoho studováno, improvizováno a zkoušeno skoro u všech kulometných rot. Já sám jsem měl na př. v nepřímé střelbě provisorní zařízení, které se v italské kultuře a hlavně při palbě s náspového postavení na břehu Piavy docela dobře osvědčilo.

Těmito několika řádky končím svůj doprovod k první části článku škpt. Woschily a budu se zabývat částí druhou.

Jak jsem již na počátku řekl, hledá škpt. Woschila jakýsi taktický recept pro umožnění palby do mezer. Tím se ocitáme na poli taktiky pěchoty s veškerými otázkami prvků velitelova rozhodnutí, poměrů velitelských, upotřebení kulometné roty v rámci praporu atd.

Taktické upotřebení každé zbraně vyplývá z jejích technických vlastností a možností. Máme-li je stanoveny, je třeba hledati cesty pro jich taktické využití, a to mnohými zkouškami na podkladě konkrétních případů.

Taktické použití kulometů je již dávno nejen vyzkoušeno, ale i přezkoušeno. Dnes víme, že těžký kulomet je stejně výbornou zbraní ofensivní jako defenzivní, že s prospěchem doplňuje dělostřelectvo, ba že je v některých případech s to i vhodně je nahraditi.

V tomto stadiu dokázané oprávněné existence těžkých kulometů nelze hledati při jich použití schemat, nýbrž musíme je s veškerou rozhodností zavrhnouti a snažiti se činnost kulometů přizpůsobiti vždy situaci podle nejmodernějšího pojetí taktiky, aby jejich ničivá síla přišla k největšímu rozvinutí na prospěch vlastní pěchoty.

Ne tedy studiem konkrétních případů k hledání schemat, nýbrž studiem celých serií konkrétních případů na plánu a v terénu, cvičeními v terénu s vojsky a při ostré polní střelbě můžeme dosáti ve výcviku velitelů kulometných jednotek takového stupně, že budou s to v každé situaci a za každých okolností naléztí pravé a nejlepší řešení k podpoře pěchoty. Z těchto důvodů jsem stoupencem specialisace, kteréžto přesvědčení bych ovšem daleko rozsáhleji a důvodněji hájil, kdyby bylo třeba.

Chci-li studovati různé ty nuance v podpoře pěchoty jejími těžkými kulomety (nemluví o součinnosti, neboť nejde o dvě různé zbraně, jako je na př. pěchota a dělostřelectvo, nýbrž o zbraň jednu — pěchotu — a o její jeden bojový prostředek), musím promyslet úplně jasně a v duchu přijaté doktriny každý příklad, a toho — podle mého názoru — postrádá druhá část článku v citovaném čísle Voj. rozhledů, o který zde běží.

Zopakujme si krátce příklad, na kterém chce pisatel zmíněného článku studovati činnost kul. družstva v zájmu podpory pěchoty a z kterého chce odvoditi požadavky, které musí pěchota splniti vzhledem ke kulometníkům:

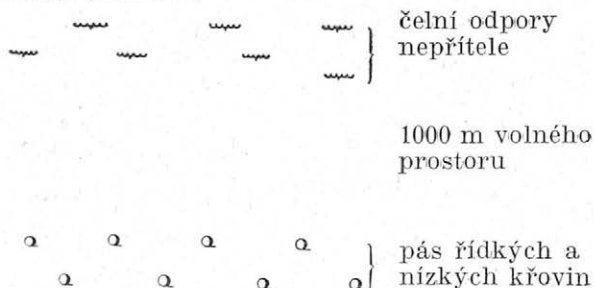
„Praporu připadá úloha ve svazu postoupiti a provésti útok na zahnížděného nepřítele. Úkol vede prapor přes úplně volný a rovný terén, který jen na počátku postupu je pokryt řídkými křovinami.“

Z vývoje situace je zřejmo, že kulometná družstva byla ponechána vzadu, že pěchota postupovala dosti hustě (na obrázku 6 družstev) a že došla na 1000 m před nepřítele a dále nemohla. Velitel praporu nařídil teprve nyní podporu pěchoty kulometnými družstvy.

Náš velitel kulometného družstva se rozhodl podporovati pěchotu z jejího palebného sledu a „na štěstí“ našel dokonce asi 60 m mezeru, do které se vsunul se svým družstvem. V dalším tento velitel družstva — v průběhu dálky nedosti takticky školený desátník — velí postupně mimo svému družstvu ještě šesti družstvům pěším, určuje jejich postup, resp. zařaduje je do 2. sledu, zkrátka vyřaduje z velení 2 důstojníky — velitele čet a velí sám půlrotě pěchoty zesílené družstvem kulometů.

Kde zůstal při stavbě tohoto názorného příkladu náš G-V a P-I-1 a s nimi celá doktrina?

Nemá příliš praktického smyslu provésti zde korektury, když nemáme přesného taktického rámce a konkrétní terén. Přes to však je nutné, když věc byla předložena veřejnosti, se jí zabývatí detailněji, aby se nevyskytlo u nás tak oblíbené schematisování a napodobení z nedostatku chuti k přemýšlení. Z popisu terénu můžeme si jej znázorniti (obraz 1.):

Předpokládejme, že i u sousedů nalevo i napravo je podobný volný terén, jaký mnozí z nás poznali za dob svého válčení na pláních haličských a v tehdejší Ruské Polsku, takže není pro nás prapor možnosti vyčkati úspěchu u některého souseda, kterému by byl terén příznivější. Rovněž předpokládejme, že všeobecná situace a zájem vyšší vyžadují postupu a útoku ve dne.

Celý manévr velitele praporu se zde omezí na střídání pohybu a palby, na řídké a hluboké rozložení pěchoty v postupu za účelem nejmenších ztrát při přechodu volného prostranství na umlčení nepřitele, aby pod ochranou tohoto umlčení shromáždil na ztečně vzdálenosti dostatek sil k provedení zteče.

Nebude zde rozhodující úsilí nalevo nebo napravo (teoreticky — podle toho, co si můžeme sami z příkladu zkonstruovati), nýbrž bude rozhodující úsilí o získání převahy palby. Z popisu terénu vysvitá, že si velitel praporu nemůže ponechat celou kulometnou rotu jako nějakou baterii vzadu a dáti jí odtud kompaktně působiti mocnou palbou ve prospěch praporu. Kdybych chtěl býti schematickem, řekl bych, že kulometnou rotu rozdělí na př. po četách na dvě své roty v 1. sledu a ponechá si jednu četou u roty 2. sledu k své dispozici.

To jsou 2 recepty, s kterými se neustále v praxi setkáváme.

Nejde-li v našem případě provést recept první (celá rota v ruce velitele praporu k palbě přestřelováním), neměl by recept druhý valných úspěchů, neboť bychom na počátku pro křoviny neměli všeobecný výstřel, musili bychom hned začítí prostřelovati mezery, což zase znamená zúžení palebné působnosti a rozvinuli bychom jen 8 těžkých kulometů.

Nemůže-li velitel praporu podržeti celou kulometnou rotu v ruce k palbě přestřelováním a není-li výhodné přidělení čet pěším rotám, není důvodu, proč by kulometná rota nemohla celá tvořiti palebný sled do určitého okamžiku.

Velitel praporu se tedy rozhodne využití pásu porostlého nízkými křovinami k předeslání všech 3 čet kulometné roty pod ochranou dotykových hlídek a vytvořiti co nejdále vpředu palebnou základnu. Dotykové hlídky podléhají veliteli kulometné roty až do příchodu pěších rot na úroveň palebné základny. Pod ochranou této základny provéstí přiblížení při řídkém a hlubokém rozčlenění 2 rotami v 1. a jednou v 2. sledu tak, že roty budou postupovati z palebné základny kulometné roty členěny stupňovitě do hloubky ve směru vnitřních křídel s mezerou mezi vnitřními křídly na př. 200 kroků. Ani po překročení palebné základny kulometné roty pěšími rotami 1. sledu nepřecházejí její křidelní čety pod pravomoc velitelů pěších rot, poněvadž jediné mocnou a soustředěnou palbou větší části kulometné roty možno dosíci převahy palby postupně na různých místech nepřátelské fronty a pomoci tak částem vlastní pěchoty k novému přískoku.

Protože úspěch závisí i na množství střeliva, nařídí velitel praporu na návrh velitele kulometné roty, aby mužstvo pěších rot 1. sledu vzalo s sebou záložní střelivo bojového trénu kul. roty.

A nyní úvahy a opatření velitele kulometné roty.

Nepřítel neprozradil dosud svou sestavu palebných prostředků jednak pro velkou vzdálenost, jednak aby si zachoval moment překvapení. Jako kulometník však ví, že nepřítel bude mítí připraveny palebné elementy pro své kulometry a automatické pušky k zamezení našeho vykročení z pásma křovin, t. j. že bude zastřelen

na jeho severní okraj. Pro postup dotykových hlídek a kulometných čet za ní postupujících, bude tedy prvním cílem přiblížení se k sev. okraji křovisk, aniž tento byl překročen, nebo přítomnost naše tam prozrazena.

Vzhledem k neznámé situaci nepřát. zbraní v terénu a jejich palebného plánu, nemůže již nyní velitel kulometné roty pojmouti svůj vlastní palebný plán.

Kulometná rota nemůže vystoupiti z křovin a zaujmouti v terénu tak otevřeném hromadné palebné postavení, poněvadž by se tak stala cílem koncentrované palby nepřátelských kulometů a dělostřelectva, jakožto nejnebezpečnější cíl. Z tohoto důvodu, jakož i proto, že s počátku bude třeba při zahájení nepřátelské palby postřelovati celou nepřátelskou frontu před vlastním praporem a před křídly sousedů bez měnění hlavního směru palby, budou čtyř kulometné rot postupovati v příslušných rozstupech a na úrovni.

Velitel kulometné rot stanoví proto směry dotykovým hlídkám a kulometným četám a za cíl postupu označí poslední spolehlivě skryty před severním okrajem křovin. Dotykové hlídky postupují arci v 1. sledu, tvoříce zajištění kulometným četám.

Pro další postup uvažuje velitel kulometné rot:

Žádný terén není tak rovný, aby neskytal nějakých malých skrytů a krytů. Možná, že bude severně od pásu křovin nějaká vyšší mez, cesta v zářezu a pod., která dovolí jednotlivým kulometným družstvům zaujmouti kryté palebné postavení ještě dále k nepříteli. K tomuto dalšímu pronikání bude třeba, aby bylo vyraženo z křovisk a postoupeno do volného terénu.

Je zde dvojí nebezpečí:

zahájení přehrady nepřítelem na severní okraj křovin, soustředěná palba na postoupivší kulometná družstva.

Obojí nebezpečí možno odvrátiti. Vzdálenost nepřítele — křoviska byla udána 1000 m — na tuto vzdálenost je palba z pušek bez účinku. Vystoupí-li družstva do volného terénu jednotlivci, značně rozptýlena, vzbudí zdání hlídek, které svým rozčleněním jsou nejnevděčným cílem pro precizní kulomety a automatické pušky.

Palba z nich na jednotlivce je naprostým mrháním střeliva. Aby pak nepřítel nepoznal kulomety, jest jednak otázkou výcviku, jednak postoupí i dotykové hlídky, takže zdání pohybu hlídek bude úplnější.

Než velitel kulometné rot postoupí, dohodne se ještě s veliteli pěších rot:

a) udá jim směry postupu svých čet,

b) vyžádá si pro každou čet 1—2 spojky od následující pěší rot, které budou míti za úkol vrátiti se k rotám a určití přesné umístění kulometné čty (družstva) v příštím pásmu rot,

c) vyžádá si u nich, aby pěší družstva postupující na vnitřních stranách křidelních kulometných čet, nepřekročovala úroveň těchto čet, aby bylo možné křížení nebo soustředění palby,

d) oznámí své umístění na palebné základně,

e) uspořádá otázku donášky střeliva.

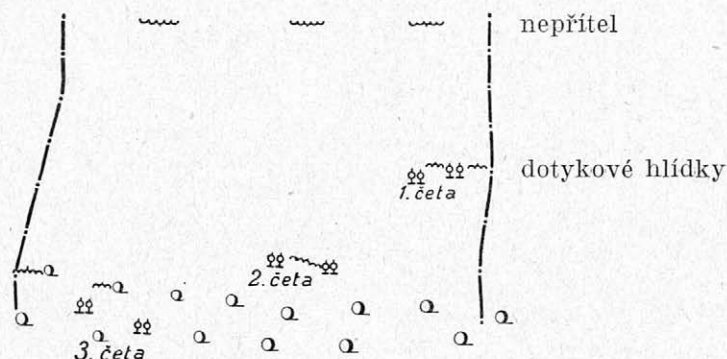
Pro uspořádání těchto otázek postoupí se svou rotu za dotykovými hlídkami — mezitím postoupivšími — a dostihuje jich s rotou blízko sev. okraje křovisk.

Přehlídka terénu dává na př. tento resultát:

V pravé východní třetině postupového pásma praporu umožňují vzrostlá pole nové přískoky o dalších asi 300 m. Ve středu je

možno umístiti 1 kulometné družstvo v úžlabince dále asi o 200 m, 1 družstvo za větší mezí o 250 m. Nalevo (na západě) je plných 600 m absolutní rovina, po 600 m jsou větší meze s křovím a na polích vyšší hospodářské plodiny.

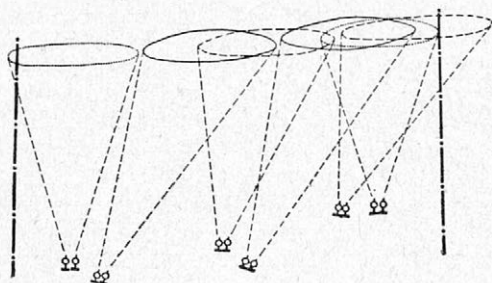
Na základě tohoto faktu nařídí zaujetí této sestavy v terénu (obraz 2.):

Obraz 2.

Po příchodu obou velitelů pěších rot 1. sledu a event. velitele praporu na sev. okraj křoviska, kde se prozatím čelní prvky rot zastavily, navrhne velitel roty:

Poněvadž nepřítel dosud svou sestavu palebných prostředků plně neprozradil, vyrazí obě rotы čelními částicemi z křoviska, přičemž u levé rotы to budou jen hlídky, které ihned ulehnu, jakmile nepřítel začne páliť. Pravá rota bude postupovati vpřed posunutým pravým křídlem dále za podpory celé pravé a střední kulometné čety, mezitím co levá kulometná četa střílí na nepřítele před sebou a chrání střední četu před čelní palbou (teoreticky podle obrázku 3).

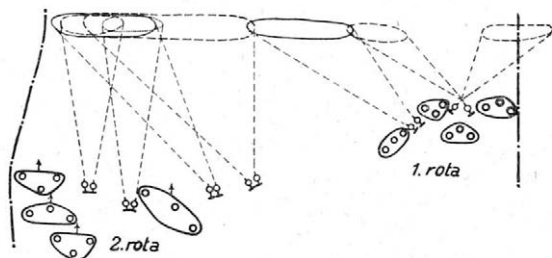

Obraz 3.

Jakmile pěší rota dosáhne palebného postavení pravé kulometné čety, bude postupovati s pravým křídlem dopředu posunutým a stupňovaná doleva až do výše, kde veškeré její vlastní palebné prostředky přijdou k úplné účinnosti, a bude s to převzít sama svou čelní ochranu. Poté celá kulometná rota (vyjma event. jedno družstvo) podporuje postup levé rotы. Při dosažení úrovně oběma rotami musí stále zůstat v centru mezer 300×.

Tato situace by se dala znázornit takto (obraz 4):

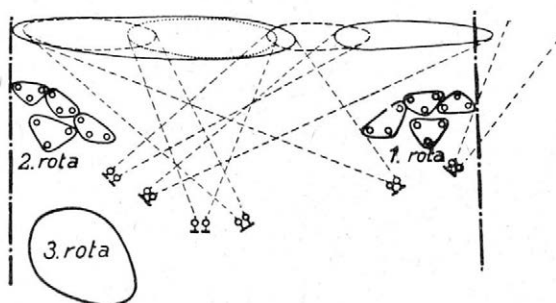
Třetí fáze by znamenala přibližné vyrovnaní fronty oběma rotami 1. sledu, změnu palebného postavení levé kulometné čety a

O b r a z 4.

rozhodnutí pro provedení zteče zleva, kde jsou v samé blízkosti nepřítel pro přiblížení na potřebnou vzdálenost lepší podmínky.

Ve 4. fázi je pak připlížení a zteč. Počáteční situace této fáze dá se znázorniti touto situací (obraz 5):

O b r a z 5.

Je třeba zvláště zdůrazniti možnost 1 družstva 1. čety a 3. čety neustále neutralisovati čelního nepřítel před rotami i na počátku zteče až téměř do okamžiku vskočení do nepřátelských krytů.

Tento manévr kulometné roty je účinnější a trvalejší než přestřelování, neboť toto musí ustati podle terénních poměrů již daleko dříve, aby nebyla zasažena vlastní družstva pěchoty.

Ze všech znázornění postupných situací jsou zřejmé měnící se postupné úkoly jednotlivých čet i družstev kulometné roty.

Ze situace na obraze 5 se zdá, že by zteč bylo lépe zahájití pravou rotou vzhledem na silnější podporu kulometry střílejícími před tuto rotu. Pro zteč zleva mluví však terén. Připlíživáním budou se stále zužovati možnosti kulometné roty, která na konec bude řešiti:

neutralisaci nepřítel ve středu fronty praporu a tím chrání rotu před bočnou palbou,

provede blízkou ochranu útoku a zteče (— vydrží-li nepřítel) a zamezí protiútoky,

provede pronásledování palbou, počne-li nepřítel vyklizovati svou posici.

(Poznámka: Vajíčka, na obrazech zakreslená, neznamenaají nějakou nepřetržitou jakoby poklopnou palbu, nýbrž jen možnosti působnosti toho onoho družstva).

Kdyby nepřítel vyčkával, je mu koncentrací vlastní kulometné

palby zamezeno vyrazení k protiútoku. Kdyby konečně vlastní pěchota při zteči byla odražena, okamžité vrácení kulometné palby na čelní nepřátelské odpory umožní znovu zastavení vlastní pěchoty a ochráni ji od těžkých ztrát pronásledující palbou nepřítele, který bude ihned zase umlčován a přinucen krýti se.

Nebudu srovnávat řešení své s řešením škpt. Woschilidy, ale vytknu poučky, které možno odvoditi z řešení právě navrženého:

1. Kulometná rota (nebo její větší část) představuje v rukou velitele praporu mohutnou účinnou palbu, kterou velitel praporu nejen podporuje svůj manévr, nýbrž na které v mnohých a mnohých případech svůj manévr vůbec zakládá.

2. Proto pokud zasazení celé kulometné roty skýtá sebe skrovnější výhodu, třeba tomuto řešení dáti přednost před rozdělením na čtyři a družstva, neboť tím okamžikem jsou tyto částice vydány.

3. V přehledném terénu je tvoření palebné základny celou nebo větší částí kulometné roty (ať již je palebná základna vytvořena vzadu pro přestřelování, nebo vpředu pro prostřelování) vždy základem pro manévr.

4. Při vytvoření palebné základny vpředu a při pozdějším prostřelování musí manévr praporu předvídati velké mezery a proto při sestavě praporu nutno dáti přednost hlubokému rozčlenění před širokým. Směry postupu (útoku) rot musí velitel praporu voliti tak, aby mezery byly spolehlivě zajištěny. Dokonce bude někdy nutné, aby vzhledem na kostru manévru palby, tvořenou kulometnou rotou, usměrnil velitel praporu manévr pohybu rot více, než je jinak dovoleno, neb to značí určité zasahování do pravomoci velitelů rot.

5. Těsný styk velitelů pěších rot 1. sledu s velitelem kulometné palebné základny je nevyhnutelný pro kombinaci palby a pohybu. Pěší rotý přizpůsobují svůj pohyb palebnému manévru kulometů.

6. Palebná základna vpředu vyžaduje v přehledném a volném terénu značného množství střeliva, jehož doprava volným terénem je ztížena, a proto musí býti pečlivě organizována.

7. Všude tam, kde způsob palebné základny vzadu nebo vpředu není pro povahu terénu nebo pro poměry u nepřítele možný, nezbyvá než rozdělit kulometnou rotu na pěší rotu 1. sledu. Tyto přidělené kulometné částice podléhají přímo velitelům pěších rot a může jich býti pro všeobecný prospěch použito jen na počátku operace, pokud lze manévr předem předvídati. Tento způsob znamená decentralisaci velení i palby se všemi svými nevýhodami. Velitel roty musí nyní v svém manévru vytvořiti příznivé podmínky pro plné rozvinutí ničivé činnosti těžkých kulometů. Nesmí tedy přenechat jen veliteli kul. čtyři nebo družstva, aby si sám tyto podmínky hledal, anebo dokonce vynucoval. Při plnění úkolu v úzkém rámci roty budou se zase velitelé nejmenších kulometných jednotek snažit vytvořiti postupné palebné základny (v nepřehledném terénu spíše vzadu) využívající hlavně vyšších objektů pro přestřelování. Jsou si vědomi, že prostřelování malých mezer značí: čelní palbu, malý okruh působnosti, časté změny palebného postavení, zkrátka působnost těžkých kulometů zmenšenou na minimum.

Rozborem celého článku nehledal jsem schema; v taktice a boji nevyskytne se nikdy stejná situace a proto nelze vystačiti při jeho vedení s několika málo recepty. Došel-li jsem k palebné základně vpředu v šikmé čáře a později ve tvaru V a celou rotou, bude jinde třeba vytvořiti tvar šipky, jindy kombinovati palebnou základnu

vpředu i v zadu; opět jindy jedné rotě přiděliti doprovodné těžké kulomety, kdežto ze zbytku vytvořiti v jejím prostoru baterii k palbě před rotu druhou; a opět jindy zvoliti palebné postavení a palebnou základnu v dohodě se sousedem v jeho pásmu atd. atd. 100 případů — 100 řešení.

Napsal jsem tento článek. Poněvadž znám konservativní povahu lidskou, jsem přesvědčen, že mnoho čtenářů i z řad starých praktiků zapochybuje, neboť se budou obávat při palebné základně vpředu o kulomety a jejich obsluhu.

Zkušenost učí, že kulometné oddíly byly vděčným cílem hlavně pro dělostřelectvo, ale též, že kulometné oddíly měly vždy méně ztrát než pěchota. Nikdy jsem se nebál dělostřelectva, jeho palbě se oddíl (četa, družstvo) kulometů vyhne, a to tím spíše, čím má volnější terén k své dispozici. Při zařazení mezi pěchotu jsou kulomety při palbě stejně brzy odkryty, ale nemají volného místa pro změny palebného postavení.

Po prvních dělostřeleckých ranách dostává se kulometům a jejich obsluze dobrých krytů v granátových jamách. Jen dvakrát za celou dobu svého pobytu v poli jsem viděl, že granátová jáma byla znovu zasažena týž den novým granátem.

Horším nepřítelem jsou nepřátelské kulomety se svou přesnou palbou. Slyším v duchu poznámky — „a to k tomu dnes, kdy nemáme štítů“. I na tento odpor mám svou odpověď. Proti nepřátelským kulometům a pěší palbě je vůbec nejlepší ochrana dobré pozorování, rychlá a přesná vlastní palba a podpora druhého kulometu. Štíty a později pancéřové obaly chladičů jsem vozil v pohybné válce vždy u trénu, v zákopech jsem štítů používal k zachycování střel z čelí, byl-li kulomet nařízen k střelbě na drátěné překážky. A řeknu ihned, že několik pytlíků s pískem prokázalo zde lepší službu.

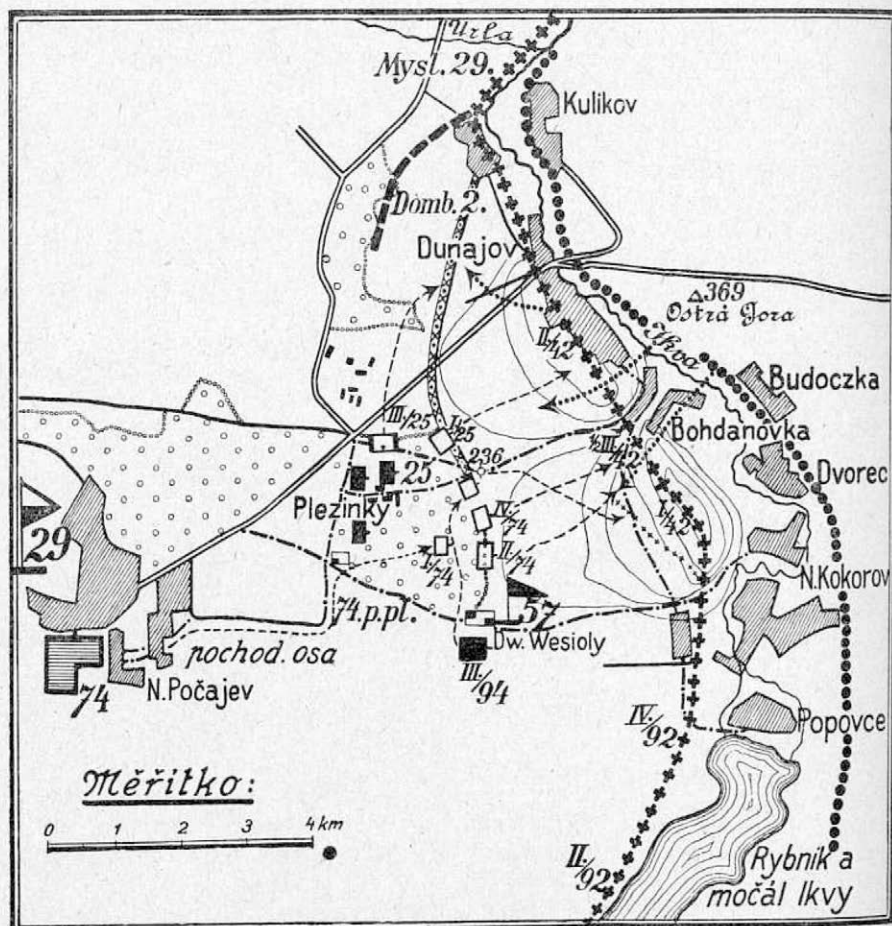
Tedy dobré pozorování, rychlou a přesnou palbu, 2—3 rýče s poloviční násadou a krumpáč s poloviční násadou pro každý kulomet, rozptýlení nepřímé obsluhy a hodně střeliva (proto moji štítový soumaři nosili dalších 2000 nábojů) pokládám za nejlepší ochranu.

Pokud se týká obav o ztráty kulometů, nejsou odůvodněny, neboť nikdo neposune palebnou základnu tak blízko k nepříteli, aby se prostým náběhem kulometů zmocnil. Ostatně, bude-li toho situace vyžadovati, aby i tento risk byl proveden, budeme-li tímto způsobem (při dostatečném zabezpečení) moci pěchotu ušetřiti ztrát, musí to kulometníci provésti. Velitelé kulometných částí a obsluhy nejsou k tomu, aby se za války konservovali, nýbrž aby se obětovali tam, kde se toho jeví potřeba. Myslím, že se v příští válce ukořistění kulometů bude oznamovati v zprávách hlavních stanů válčících armád teprve při několika stech (jako tomu bylo v poslední válce se zajatci), takže i prestižní obavy pomíjejí. Ostatně kulometné čety a družstva zařazená přímo u pěších rot jsou v stejném, ne-li větším nebezpečí.

Přes to jsem přesvědčen, že jsem všechny pochyby nevyvrátil, a proto se odvolám ke konkrétním případům z války:

Rakousko-uherská 29. p. div. (pluky tereziánský 42, jičínský 74, chomutovský 92 a přechodně [za turnovský 94. pluk, který byl angažován okamžitě při útoku české 26. zeměbrancecké pěší divise proti Rostoki] domobranecký pěší pluk 2), pod velením gmjra Kroupy (pozdějšího čsl. divisiního generála a velitele 7. pěší divise

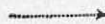
v Olomouci — dnes již mrtvého) držela západní břeh říčky Ikvy východně od starobylého Nového Počajeva s velkolepým klášteřem a kostelem. Situace 19. září 1915 ve 3 hodiny vysvitá z obrazu 6.

Celo ruské hlavní posice.

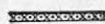
Směr ruského průlomu a využití úspěchu.

Celo rak. hlavní posice.

Zahnutí křídel po průlomu.

Zbytky prolomených jednotek a jimi obsazený terén.

Zálohy: před průlomem, před nasazenými protiútoky.

Fronta divise rozlehlá; vzhledem na nedostatek materiálu, krátký čas a neustálé posuny dosud prováděné, byly posice jen nouzově vybudovány, místy byly v předpolí naráženy kolíky pro drátěné překážky, ale dosud bez drátů.

Zálohy malé; 58. pěší brigáda měla jen III./94. prapor k své dispozici. 74. pěší pluk po předchozím uvolnění z armádní zálohy v prostoru sz. od Tarnopole vrátil se k divisi a dorazil po namáhavém pochodu teprve k půlnoci do N. Počajeva. 25. pěší pluk v lese Pletinky byl dispoziční zálohou IV. armádnímu sboru.

V této situaci vyrazili Rusové k útoku po obou stranách Bohdanówka a proti Dunajov, jakož i jižně u K. Kokorov a Popovce.

Překvapení, přesila a špatná posice po stránce technického opevnění přinesly dohromady útočícím Rusům pěkný úspěch průlomu 42. pěšího pluku, který utrpěl velké ztráty. Směry útoku a využití úspěchu je vidět z přílohy (obraz 6).

Nejprve přešel do protiútoku III./94. prapor, jehož zasažení nejprve u koty 256 a později ve směru Dvorec, podepřelo visící křídlo I./42. praporu a ohraničilo ruský průlom v jižním směru.

Velitel 25. pluku vydal již rozkazy k protiútoku z vlastní iniciativy, když dostal rozkaz od velitele 57. pěší brigády, že mu je podřízen a že se 25. pluk zúčastní protiútoku spolu s p. pl. 74.

74. pluk, alarmován v N. Počajevu, dorazil brzy na okraj lesa západně od Vw. Wesioly, kde dostal rozkaz provést protiútok z lesního okraje severně od Vw. Wesioly ve směru na sz. část hřebenu z. od Dvorec. Na severu podniká protiútok pěší pluk 25 ve směru Dunajov, po obou stranách silnice N. Počajev—Dunajov. Rozhraní mezi pluky polní cesta, vedoucí přes 256 do Bohdanówka.

Velitel 74. pěšího pluku nařídil detaily: Východiště k protiútoku okraj lesa Pletinky; II. prapor na jihu, IV. na severu, I. s počátku za středem v 2. sledu. Dány směry pro průchod lesem a velitel pluku s veliteli praporů a veliteli kulometných oddílů (tehdy pro prapor jen dva těžké kulomety) předjeli na okraj lesa. Několik ruských granátů zvěstovalo, že Rusové jsou na okraj lesa dobře nastřeleni. Z okraje lesa se jevila situace takto:

Terén mírně stoupá ve směru východním na hřeben z. od Dvorec a klesá k cestě do Bohdanówka, je přehledný a bez krytů. Pásmo protiútoku celkem úzké. Okraj lesa slabá tyčkovina s hustým podrostem. Nepřítel na severu značně postoupil, na hřebenu z. od Dvorec je zřetelný hák tvořený III./94. praporem a postavení Rusů orientované proti tomuto háku i proti západu.

Pro velitele kulometného oddílu II./74. bylo jasné: Z okraje lesa není na přestřelování vlastní pěchoty ani pomyšlení, ani se země ani s vysokých posedů, neboť stromy nesnesou tíhu přímé obsluhy a materiálu. Vzhledem na podrost nutno stříletí přímo s okraje, tam bude za chvíli ležeti palba nepřátelského dělostřelectva a pěchoty (kulometů). Na přestřelování — vzhledem k mělkému prostoru a k tehdejší taktice pěchoty — řetězy a neustálé zaplňování mezer — nelze rovněž pomyšlet. S okraje lesa dal by se jedině bočnou a dalekou palbou podporovati protiútok 25. pluku severně od cesty do Bohdanówka, ale zase s malým úspěchem pro špatné pozorovací podmínky.

A proto: Vlastní oddíl v 1. sledu před pěchotou — 1. přískok obou kulometů 300—400 kroků — palebné postavení a palba k umožnění vyražení pěchoty z lesa. Dále přískoky jednotlivých kulometů neustále před pěchotou až do účinné palby puškové, t. j. až na 500 m, pak se nechat přejít pěchotou a převzít podporu IV. praporu, který bude tíže postupovati v čelní a boční palbě a téměř bez podpory svých kulometů, které pro blízkost nepřítele severně od cesty do Bohdanówka nemohly provést stejný manév. Zato mohly s kraje lesa, vzhledem na svahové poměry terénu, přestřelovati od určitého okamžiku vlastní prapor a podporovati postup pěchoty II. praporu.

Krátké dohodnutí s velitelem IV./74. kulometného oddílu, krátký návrh oběma velitelům praporů a již byl dán rozkaz k převzetí

kulometného materiálu s koní a postup. Nejprve oba náředníci, bez toreb jen s 2 nábojovými pásy a s krátkým rýčem, za nimi jeden nosič střeliva se 4 nábojovými pásy a opět rýč. Mezitím velitel zorganizoval zásobování střeliva, nařídil umístění soumarů a postoupil, současně s ním čís. 2 a 3 s kulometem.

Průběh pak byl celkem hladký. První běžící muži byli téměř nepozorováni a nebylo na ně vůbec střeleno, takže s několika přeběžkami urazili oněch 300 m. Několik prudkých zarytí vyhloubilo rychle jamku, která rýčem a lopatkou prohlubována, skýtala v několika minutách dobrý kryt. Přímá obsluha s velitelem a 1500 ran pro každý kulomet bylo na místě dříve, než vyrazila pěchota z lesa. Ba bylo možné s pravým kulometem učiniti další, asi 100 m přískok do jakéhosi přirozeného krytu. Hned, jak první sled pěchoty vyrazil z lesa, počala palba ruského dělostřelectva a ruských kulometů, jakož i pěchoty. Pěchota i kulometry byly brzy umlčeny, ruské dělostřelectvo mělo vděčnější cíl v husté linii pěchoty než v rozptýleném hloučku kulometníků. Bylo třeba si tuto výhodu zachovati neustálým přibližováním s kupředu posunutým pravým kulometem.

Protiútok zdárně pokračoval, až bylo pozorovati v linii Rusů dopady střel cizích kulometů. To bylo známkou podpory vlastního praporu oddílem IV./74. a bylo třeba tuto kamarádskou službu oplatiti. IV. prapor zůstal zpět, úplně bočná palba II./74. kulom. oddílu mu však prospěla, takže oba prapory dokončily protiútok se zdarem. Kulometry obou oddílů, umístěné na hřebenu z. od Dvorec, pronásledovaly odražené Rusy, takže oddíly pěchoty překročily říčku Ikvu, až došel rozkaz — tuším od velitele brigády — pronásledování zastaviti a spokojiti se obsazením záp. břehu Ikvu.

Jiný příklad, který neskončil tak úspěšně, ale do jisté míry komicky, stal se mně 17. června 1916. II./74. prapor zúčastnil se v rámci svého pluku a 29. pěší divise po převezení z fronty na Ikvě s říšskoněmeckými vojsky protiofensivy k zastavení Brusilova využití úspěchu po průlomu u Lucku. 17/6 vyrazil II./74. prapor z posic u Solotvina, přešel rameno Stochodu a měl útočiti přes Kol. Jasienovka na Rajmiesto. Fádni, rovný terén, k tomu ještě místy vysoké žito a pšenice. Prapor ležel v linii Jasienovky a viděl před sebou jen idylický větrný mlýn. Hlídky vyslané do předpolí hlásily nepřitele ve vzdálenosti 300—400 m na pokraji velkých žitných lánů. Bylo jasné, že nelze vytvořiti při útoku palebnou základnu ani vpředu ani vzadu. Před frontou praporu stálo však několik chatrných stodůlek. Opatrně (tušili jsme ruského pozorovatele ve mlýně — obloženého pytlí s moukou jako pytlíky s pískem) šourali jsme se jednotlivě k stodůlkám. S velkou námahou upevnili jsme kulatinu provazy a povříslý, takže byla dosti pevnou půdou a opatrně protrhávali si střílny doškovými kryty střech. Aby pak došky při prvních seriích ran nechytly, byla z blízkého Stochodu přinesena několikrát voda v plátěných vědrech a došky navlhčovány. Vzbudili jsme přes veškerou obezřetlost pozornost ruského pozorovatele. Viděli jsme před sebou ruskou posíci, na které Rusové bezstarostně ještě pracovali, viděli jsme jejich kulometry. Tím byl dán jasný úkol: třemi kulometry neutralisace protivníkových kulometů, čtvrtý kulomet prostřílí větrný mlýn. Zahájení palby, až protivník začne páliť na vlastní pěchotu. Okolo 9. hodiny byl dán rozkaz k útoku. Pěchota vyrazila a přes to, že byla z mlýna viděna, nebyla ruským dělostřelectvem obtěžována. Chtěl jsem dáti i čtvrtému ku-

lometu jiný úkol, když v tom ruská pěchota zahájila palbu a hned poté naše tři kulomety. Ruské kulomety ihned ztichly, zato se rozhovořila děla, která si vzala na mušku naše stodůlky. Marně pálił čtvrtý kulomet na mlýn, palba Rusů „seděla“ jako ostatně vždy.

Naše palba dlouho netrvala. Nejprve chytila střecha stodoly, kde byla 2. četa, takže tato musila rychle ven a do poli. Za nějakých 10—15 minut vrazil granát do naší stodoly, zasáhl některou z hlavních podpor a celá stavba se zřítíla. No mlatě jsme se sbírali, potlučení vlastním materiálem. Nezbylo nic jiného než do vlastní prvé řady pěchoty. Obě pěchoty byly sobě tak blízké, že na sebe vrhaly ruční granáty. Na tuto vzdálenost — i kdybychom byli kropili po celé šířce kluzavky — neměly ovšem kulomety v čelní palbě valné ceny a byly jen morální podporou.

Za celou dobu mého velení kulometných oddílů v poli prostřeloval jsem mezery asi 4krát, a to v absolutní nouzi a celkem bez výsledku. V Srbsku v r. 1914 můj předchůdce ve velení II./74. kulometnému oddílu, při tehdejší taktice a elánu pěchoty, nevystřelil ze svých kulometů ani v jedné v těch těžkých srpnových bitkách a padl 6. září 1914 v bitvě u Sašinci, aniž dal do své smrti jednou povel k jediné ráně.

Mohl bych vyličiti ještě mnoho případů, které by dokázaly užitečnost v hledání příležitosti pro hromadnou palbu kulometné roty, jakož i přesvědčily každého, že dělení kulometné roty, na čtyř a družstva pro těsnou práci v rámci rot jest jen improvisací — prostředkem z nouze.

Jsa v zimních měsících plně zaměstnán, nemohl jsem ihned na článek škpt. W. reagovati, a než se tak stalo, uveřejnil p. pplk. Beneš v 3. čísle X. ročníku VR. svou odpověď.

Dovolím si k tomuto článku zaujmouti své stanovisko, a to pokud se týká jeho odkazů na německou odbornou literaturu.

Nečetl jsem citované články z Militär-Wochenblatt, roč. čís. 111, ale došel jsem prostě na základě zkušeností z války o těžkostech a velkých ztrátách při útoku v přehledném a rovném terénu k poznání, že bez účinné neutralisace celé nepřátelské linie není prostě útok možný. Vzhledem na své další zkušenosti z válečné praxe, ve vytváření palebných základů před pěchotou, jak jsem to vyličil, jsem přesvědčen o možnostech kulometů před pěchotou v širokých mezerách mezi ní.

Větší nebezpečí pro kulometníky není, jak jsem dokázal; snad by se mohlo namítnouti, že se zvětšuje nebezpečí pro pěší rotu tím, že jsou stěsnány na užším prostoru. K tomu podotýkám, že prapor v takovém terénu musí dostati pásmo širší alespoň na výchozí základně. Roty se musí členiti hodně do hloubky. Protože nepřítel v čele a na křídlech bude neutralisován celou kulometnou rotou a později i lehkými kulomety, bude možné, aby si dělostřelectvo pro přímou podporu více hledělo blízkého týlu nepřátelské obranné sestavy jednak blízkou protibateriovou činností, jednak ochranou zteče zarámováním míst vniku.

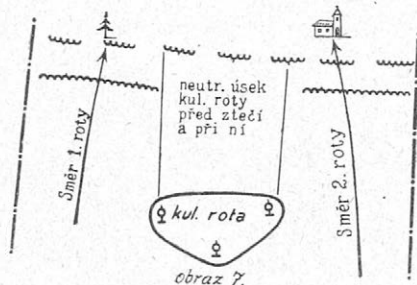
Odvolávati se na výrok plk. v. M e r k a t z e není dosti přesvědčivé, neboť tento má na mysli těžké kulomety německé armády, těžké, nepohyblivé a lehce viditelné kusy. Rovněž náš, autorem citovaný, P-I-1b (str. 96) je příliš pod vlivem zkušenosti s těžkým kulometem francouzské armády. Náš Schwarzlose je daleko pohybli-

vější, skladnější a tím i způsobilejší pro přímou podporu pěchoty. Je třeba jen mít dobrý výcvik velitelů a obsluhy.

Pan pplk. Beneš považuje těžké kulometry za zálohu velitele praporu (str. 194 — čtvrtý odstavec), která bude zasazena „až bude čas“. Tento svůj názor znovu potvrzuje v příštím odstavci, kde také pronáší přesvědčení, že by se široké ulice ponechané pro kulometry v průběhu boje samočinně zaplnily postupujícími pěšáky.

Ani s jedním z těchto názorů nemohu souhlasiti. Kulometry kulometné roty nebudou nikdy v záloze, když se mohou úspěšně zúčastniti boje od začátku, neboť jsou v rukou velitele kulometné roty nejsou vydány. Velitel praporu může jimi kdykoli disponovati. Jejich dostřel umožní překládání palby i na větší vzdálenosti podle terénu. Velitel praporu ponechá v záloze (lépe v 2. sledu) části kulometné roty jen v tom případě, když terén nedovoluje, aby si alespoň větší část roty ponechal pro hromadnou účinnou palbu, nýbrž a priori přidělil kulometná družstva nebo čtyři pěším rotám.

Velitel praporu musí se od počátku útoku (v pohybné válce na značné vzdálenosti), snažiti získati převahu palby, a tu uskuteční postupným zahajováním palby těžkých kulometů, lehkých kulometů, pušek, puškových granátů, ručních granátů. Těžké kulometry v záloze mu k tomu nedopomohou (obrazy 7 a 8):

obraz 7.

Kombinace směrů v malém nejučinnější manévru.

nebo obraz 8.

Pokud se týká názoru o samočinném zavírání širokých ulic ponechaných těžkým kulometům, nesouhlasím s ním. Předně zkušenost učí, že se hlouček nebo rojnice, nemluvě o starém řetězu, v boji vždy víc a více sráží do středu k veliteli. To jest již v družnosti, v povaze lidské a lze to vysvětliti obavou před osamocením. Každý je jistější ve společnosti a spoléhá na pomoc kamarádů jen tehdy, je-li ostatním na očích. To je tedy moment psychologický. Mezery však zůstanou otevřeny z vůle velitele praporu tím způsobem, že velitel praporu určí rotám směry postupu, a protože využití palby těžkých kulometů je v našem případě hlavním rysem jeho manévru, určí event. i šířku čelí rot 1. sledu tak, aby mezery byly zachovány alespoň do doby než lehké kulometry budou s to převzít na větší části fronty samy ochranu útoku. Ani námítky

o těžkosti velení a rozštěpení fronty a zeslabení útoku neobstojí. Jde o útok v přehledném terénu, kde prapor manévruje jako na stole před očima svého velitele, který právě koncentracemi palby své kulometné roty přímo řídí postup svých pěších rot, jak i z předcházejících obrázků je celkem jasně vidět. Ani úder nebude zeslaben, neboť ten nebude podniknut na celé frontě najednou, nýbrž tam, kde předchozí koncentrace palby získala převahu palby a otrásla protivníkem. Převezmou-li kulomety na př. $\frac{1}{2}$ z daného úseku k neutralisaci fronty, budou obě roty útočiti při zteči na zbývající polovinu fronty a úder bude tedy účinnější.

Končí, ztotožňuje se zcela s názorem p. pplk. Beneše stran lehkého kulometu s větším dostřelem a s větší stabilitou. Ovšem takový kulomet vyžádá si větší spotřebu střeliva a bude nutiti k reorganizaci pěchoty, neboť již dnešní stav 3 roje úderné : 3 rojům střeleckým v četě je předimenzováním palebných prostředků na újmu úderu a manévru pohybem.

Podplukovník dr. ing. Jan SLÁDEČEK:

Studie k pochodům v horách.

Pochod — jako každý jiný pracovní výkon — vyžaduje, aby bylo dodáno tělu určité množství potravy za spotřebovanou energii. Zjistíme-li, kolik kalorií dodáme denně vojínovi v potravě, můžeme z toho usuzovati, jakého pracovního výkonu je voják schopen. Ovšem jen usuzovati, neboť dosavadní prostředky nestačí nám k přesnému zjištění toho, jaká část potravinné energie a v jakém poměru se mění v práci, jakož i nemůžeme vyjádřiti v kgm práci při pochodu v horizontále. (Teoreticky je tato práce = 0.)

Zuntz a Schumburg studovali s použitím respiračního přístroje pochodové výkony vojáků a tvrdí, že pro normální výkon spotřebuje voják 3500—3900 kalorií denně.

Náš voják dostane v potravě denně 3170 kal. — Prof. dr. Ballner oceňuje pracovní výkon vojáků na 100.000 kgm a doporučuje přidavek v potravě 30 gr tuků, aby pracovního výkonu 100.000 kgm jako výkonu normálního mohlo býti dosaženo.

Počítejme prozatím při pochodech v horách s tím, co voják normálně dostane, tedy s 3170 kaloriemi. Z toho při naprostém klidu spotřebuje voják 2000 kal., k udržování vzpřímeného držení těla a k příležitostné chůzi 500 kal., zbývá tedy pro pracovní výkon 670 kalorií. Z těch se však jen asi 25% mění v práci, neboli pracovní výkon, který může voják denně bez újmy podati, je $\frac{670}{4} \cdot 425$ kgm = 71.200 kgm. Tato práce odpovídá při celkové váze vojína s výstrojem 110 kg = $\frac{71.200}{110} = 650$ metrům výškového rozdílu, neboli voják při nynější stravě může za den vystoupit o 650 m. Tento výkon by však našim požadavkům pochodů v horách nevyhovoval a zvětšíme proto potravinovou dávku na př. podle prof. dra Ballnera o 30 g tuků, což činí $30 \cdot 9,3 = 279$ kal., neboli $\frac{279}{4} \cdot 425 = 29.574$ kgm, takže pracovní výkon bude pak skutečně 100.000 kgm. Této práci odpovídá pak denní výkon vojáků vystoupením o 900 m výšky. Při tom není uvažováno o délce pochodu, protože ji nelze vyjádřiti v kgm.